

ח' בתשרי תש"ף, 7.10.2019

גיליון מס' 680

פרשת האזינו

איש ונבו לו

מאת זיו כרמל, טירת צבי

פרשת האזינו היא הפרשה שבאה אחרי יום כיפור ויש בזה מהלך עצום וגדול שרק עליו ניתן לכתוב מילים רבות, אך אני מעדיף בהזדמנות זו להתמקד דווקא בפסוקים הסוגרים את הפרשה – **"עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בְּיַד בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְרִיבֵת קֹדֶשׁ מִדְּבַר אֶן עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי מִנְגִיד תִּרְאֶה אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל"** (לב, נא-נב).

אנו במהלכי הסיום של האפוס הגדול של משה רבנו- מהלך שתחילתו אי שם ליד הר סיני והסנה הבעור, המשכו בהנהגת העם בתקופה הקשה במצרים, וכלה ביציאת מצרים על כל התלאות במדבר, בואך הארץ המובטחת. והנה דווקא בשערי הארץ, ממש רגע לפני הכניסה, כך נדמה לנו מהפסוקים, חוזר הקדוש ברוך הוא ומזכיר את העונש למשה- **מִנְגִיד תִּרְאֶה... לֹא תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ**. הרגע הזה שבו יעלה משה להר נבו ויתבונן בארץ שעליה חלם כל חייו הבורגנים, אך לא יוכל לבוא אליה, מעורר תהיות. אנו יודעים שהסיבה הישירה לעונש היתה הפקפוק שאכן השם יוציא מים מהסלע. האם יש התאמה בין עוצמת החטא לגודל העונש המוטל על משה?

כותב על כך הרב יהודה זולדן- **"סלע אינו מוציא מים, בין שמכים בו בין שמדברים אליו. מים מסלע הם תמיד נס. אף על פי כן בעת שיצאו ישראל ממצרים והעם התלונן על מחסור במים, צוה משה רבנו להכות בסלע כדי שיוציא מים ואילו בפרשתנו, בשנה הארבעים, נצטווה משה רבנו ליטול את המטה אך לא להכות בסלע, אלא לדבר אל הסלע שיוציא מים. מה ההבדל בין שני האירועים? 'וְדַבַּרְתֶּם אֶל-הַסֶּלַע' (במ' כ:ח) 'והכיתם' לא נאמר. אמר לו: כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו, כיון שהגדיל, בדבור הוא מיסרו. כך אמר הקב"ה למשה: כשהיה סלע זה קטן הכית אותו שנאמר: 'וְהִכִּיתָ בַצּוּר' (שמ' יז:ו). אבל עכשיו: 'וְדַבַּרְתֶּם אֶל-הַסֶּלַע'. שנה עליו פרק אחד, והוא מוציא מים מן הסלע. (ילקוט שמעוני).**

כאשר היה העם במצרים במצב של התגבשות ובוטריות, התאים להכות את הסלע, אך עתה לפני הכניסה לארץ, היה על משה להבין שהעם עבר תהליך, עכשיו מתאים לדבר אל הסלע. הפרשנים מבטאים את התחושה שמשה לא סמך על העם ולמעשה לא בטח מספיק בה', שציווה אותו לפעול בהתאם למצב התגבשותו של עם ישראל.

כל אלו הן פרשנויות מוכרות ורווחות אך עדיין השאלה מרחפת באויר - האם רק בגלל שלא העריך נכון את מצב בשלותו והתגבשותו של העם, אדריכל ההליכה במדבר, נביא הנביאים, זה ששרד את כל התלאות במדבר הישימון הנורא, זה שחווה התגלות וראה את הקדוש ברוך הוא כמעט פנים אל פנים, לא יוכל לראות את הזרעים שזרע נובטים ומתממשים? ברור הוא כי החטא שחטא משה אינו קל. אין להקל בכוונת הפסוק **"אשר לא קידשתם**

אותי", וניתן לראות לאורך כל המהלך במדבר שהדיוק והמיקוד חשובים מאוד (כך בפרשת בני אהרון וכך במלחמה בעמלק), אך האם אין כאן עוד סיבה המעגנת את האיסור להיכנס לארץ?

בשנות התשעים הזדמן לי לבקר לא פעם, בבית משפחת פורת שם נחשפתי לראשונה דרך חנן לשיר הנפלא של רחל המשוררת "מנגד", אותו אהב לצטט וגם הזכיר אותו בספרו "מעט מן האור":

קשוב הלב. האזן קשבת:	צור הגזרה:
הבא? היבוא?	רחוקים לעד.
בכל צפיה	פרש כפיים. ראה מנגד
יש עצב נבו.	שמה – אין בא,
זה מול זה – החופים השנים	איש ונבו לו
של נחל אחד.	על ארץ רבה.

הנבו של משה הוא עוצמתי, מכאיב ודוקר, בעיקר כשמדמיינים את עמידתו בראש ההר, הרוח מכה על פניו, הוא מביט אל הארץ המובטחת ואליה לא יבוא. כמה דרמטיות יש ברגע הזה! יתכן שהיותו של משה המנהיג של המסע הגדול במדבר, מי שהיה עד להתגבשותו של העם בכור ההיתוך המדברי הגדול, על הקשיים העצומים שבו וראה רבים מהם מתים במדבר אינו זוכה להיכנס לארץ כי הייעוד של הנהגתו הוא החלום. לא מימושו. אנו מכירים מחלוצי העליות לארץ, רבים שהפער בין החלום למציאות גרם להם להתייאש. חלקם חזרו לחו"ל ולא שבו עוד וחלקם אף שלחו יד בנפשם. יש קושי גדול לגשר על הפער בין החלומות לבין מימושם. על פניו נראה שמשה שהוביל את המסע הגדול בנדודים במדבר, לא זכה אמנם לממש את חזון הישיבה בארץ, ולא יוכל להנהיג את המהלך הגדול שבו עם נוודים מיישב קבע בארצו ומפריח אותה, אך אם נצרף את החטא הגדול בחבטת הסלע עם המקל לזכרון של משה כמנהיג המהלך הגדול במדבר, נבין שהעונש היה אכן מתאים ואולי אף מתבקש, ברצף ההתגבשות וההתממשות של ישראל כעם. משה אמנם לא זכה לראות את מעשי ידיו מתממשים כמו רבים אחרים בהיסטוריה, אך בהחלט יכול היה להתנחם בכך שהוא זה שהניח את הבסיס לישיבתו של עם ישראל בארצו.

זיו כרמל – חבר מירת צבי, איש היונק ושטח. משתמש בטבע להנחות תהליכים של חיבור וגילוי האמת הפנימית של כל אחד מאתנו.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il